

MIROLJUB

GODINA: III.

SOMBOR, 2000.

BROJ 4 (12)

DUŽIONICA 2000.

**Gradonačelnik Sombora g. Goran Bulajić
prima iz ruku bandaša i bandašice
kruh od novog žita**

Vojvodina Vojvođanima

Došao je i taj dan. Oslobodili smo se Miloševićeve tiranije koja je trajala od 1988. godine poslije inscenirane "jogurt revolucije" u Novom Sadu, kada je Vojvodini ote- ta autonomija.

Na taj način nam je oteto i dvanaest godina normalnog života. Mnogi mladi su bili primorani da odu iz države da izbjegnu služenje Miloševićeve vojske koja je po bivšoj SFRJ ratovala protiv većine nesrpskih naroda.

Vojvodina je kao najbogatiji činilac bivše federacije postala kolonija doskorašnjeg režima. Miloševićeve ma- rionete na čelu vojvođanske skupštine i vlade svesrdno su se trudili da Vojvodinu dovedu na "prosjački štap". Upro- paštena je poljoprivreda, industrija, poharana su prirodna bogatstva! Znajući da im vlast neće biti vječita, nije ih bilo briga što će ostaviti pustoš i ratna razaranja za sobom.

Turci su haračili Vojvodinom 150 godina i uzimali od naroda "desetak" a ovi su ostavljali "desetak". Turci su pri odlasku bar ostavili za sobom tursku kaldrmu i zasa- đene dudove uz drumove. Ovi su nam posjekli i odnijeli čak i drvorede uz vojvođanske putove a ostavili za sobom jedino sirotinjske kuhinje.

Vojvodina je zadnjim izborima dobila vojvođansku Skupštinu i Vladu, koje će nadamo se, smoći snage da povrate bar onoliku autonomiju koliku je Vojvodina već imala. Zar bi uopće trebali biti sporni zahtjevi Vojvođana da sami raspoložu rezultatima svoga rada i da Vojvodina postane jedna od europskih regija.

Zato pozdravljamo i podržavamo novu vojvođansku vlast i želimo joj da što prije realizira najavljene pro- grame.

Urednik

Pismo čitalaca

Poštovano Uredništvo

Zahvaljujući svom prijatelju i zemljaku gospodinu Ivanu Burnaču redovno dolazim u posjed vašeg "Miro- ljuba".

Ovaj list me impresionira svojim sadržajem, dobro odabranim temama, naročito iz povijesti, kulture, običaja naših predaka sa regije sjeverne Bačke.

Pošto sam rođen na području sjeverne Bačke, uvijek sa velikom pažnjom i interesom čitam "Miroljub" od prve do zadnje stranice. Sa nestrpljenjem očekujem izlazak narednog broja lista, jer znam da će, kao i dosada, uvijek biti interesantnih članaka, sa kojima sam bio samo djelo- mice upoznat.

O listu bih mogao napisati još dosta lijepih rečenica, ali o tome eventualno narednom prilikom.

Važno je da "Miroljub" nastavi sa dosadašnjim nači- nom rada, da redovno izlazi i da ostane neovisan od poli- tičkih zbivanja.

Srdačno Vas pozdravlja penzioner

Karlo Lečar iz Novog Sada

Svim čitateljima i prijateljima "Miroljuba"
želimo Sretan Božić i blagoslovljenu
novu 2001. godinu.

Uredništvo

BO
U Pa
kraće ili
stoljeća p
stoljeća
Langoba
stoljeća
VI. stolje
Karpata
Árpáda.
ršava se
krajevima
Mađar
tekli Sla
nus, sul
Bodrog,
današnji
navu, n
vac i Su
suborcir
okolici E
sumnjivi
Bodrog.
Mađar
jelio u ž
torijalne
nastala
štem u l
rala uz
našnjeg
Bođar
i sjedišt
U B
kralj Lá
skog s
vojskon
Tata
provodi
od 11 c
krajevir
1598. i
124
Bodroš
dijelom
125
144
149
Imre, r
Bođar
jeme t
1590.
jim po
se da
vinama
169
uprav
nija, p
17
stavlj
17:

BODROG, HAJ SZENT LŐRINC I BORTANJ

gospodinu
ašeg "Miro-

jem, dobro
ure, običaja

ačke, uvijek
ub" od prve
jem izlazak
sada, uvijek
samo djelo-

ečenica, ali

šnjim nači-
san od poli-

og Sada

U Panonskoj nizini su se zadržavali kraće ili dulje vrijeme, Kelti od IV. do I. stoljeća prije Krista, Sarmati od I. do IV. stoljeća nakon Krista, te Huni, Gepidi, Langobardi, Vizigoti, Avari od V. do IX. stoljeća poslije Krista, da bi se koncem VI. stoljeća pojavili Slaveni, a 896. preko Karpata dolaze Mađari pod vodstvom Árpáda. Dolaskom 20.000 Mađara završava se Seoba naroda, koja je u ovim krajevima trajala više od tisuću godina.

Mađari su u ovom dijelu Bačke zatekli Slavene, kada je njihov vođa Salanus, suborac Árpáda, zauzeo tvrđavu Bodrog, koja se nalazila na prostoru današnjeg Bačkog Monoštora, na Dunavu, naspram baranjskih sela Zmajevac i Suza. Árpád je svojim zaslužnim suborcima darivao velike posjede u oklici Bodroga, pa i sam Bodrog. Nesumnjivo je da su Mađari zatekli tvrđavu Bodrog.

Mađarski kralj Stjepan je zemlju podijelio u županije kao administrativno teritorijalne jedinice, pa je u njegovo vrijeme nastala i Bodroška županija, sa sjedištem u Bodrogu. Ova županija se prostirala uz Dunav, od Kaloče do ispod današnjeg Apatina i Sonte, a na istok do Tise.

Bodrog je u ono vrijeme bio ne samo zemljano utvrđenje i sjedište županije nego i raskrsnica putova.

U Bodrogu je 1095. godine uskrsne blagdane proveo kralj László, i tom prilikom su ga posjetili delegati Klermonskog sabora nudeći mu zapovjedništvo nad križarskom vojskom, što on nije prihvatio.

Tatari su provalili u Panonsku nizinu 1241. godine; zimu provode u Bodroškoj županiji, gdje su uništili utvrđenje, te su od 11 okolnih sela polovinu uništili. Inače, Tatari se u ovim krajevima javljaju i kasnije kao saveznici Turaka i to 1594., 1598. i 1664. godine.

1242. godine - nakon odlaska Tatara do 1340. godine - u Bodroškoj županiji poznata su 82 naselja, koja se najvećim dijelom nalaze duž rječice Vajaš i prema Dunavu.

1256. godine govori se o obnavljanju Bodroga.

1448. godine bodroški župan je Blasina de Paka.

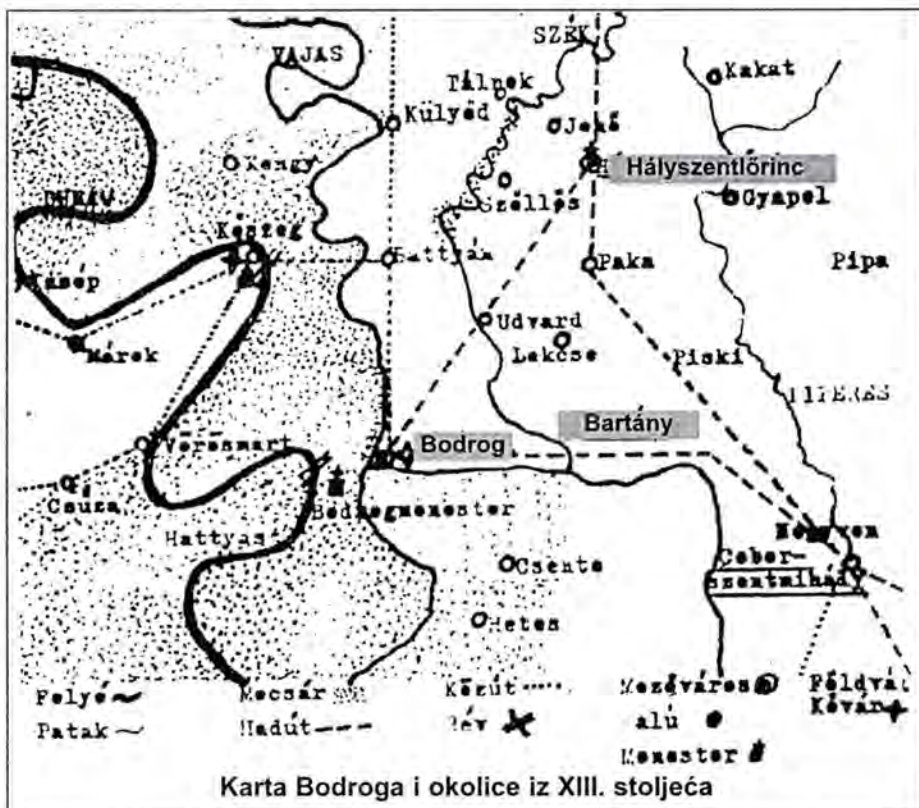
1498. godine veliki župan Bodroške županije je Cobor Imre, na toj dužnosti je do 1507. godine.

Bodrog je 1522. godine imao 147 domaćinstava. Za vrijeme turske vladavine dolazi do sve veće depopulacije, te 1590. godine Bodrog ima samo 14 domaćinstava. U kasnijim poreskim knjigama se više i ne pojavljuje. Pretpostavlja se da je u prvoj polovici XVII. stoljeća nenastanjen i u ruševinama i da ga je Dunav potopio.

1698. godine austrijske vlasti nastoje obnoviti život upravnih organa: pristupa se organiziranju nekadašnjih županija, pa je tako došlo i do ustrojstva Bodroške županije.

1717. godine u knjizi zapisnika Bodroške županije postavljeno je pitanje gdje se Bodrog nalazio.

1720. godine Bodroška županija ima 641. domaćinstvo.

Karta Bodroga i okolice iz XIII. stoljeća

1730. godine spojene su Bodroška i Bačka županija u jednu upravnu administrativno-teritorijalnu jedinicu, da bi od 1786. godine Sombor postao njeno sjedište.

Iz nekih se podataka može zaključiti da je Bodrog značajno utvrđenje i naselje rane mađarske države. Pa i pored toga, doživio je sudbinu da se točno ne zna gdje se nalazio, iako svi pokazatelji vode na zaključak da je bio "tu negdje" oko današnjeg Bačkog Monoštora. Za sada nije poznat ni jedan materijalni dokaz o geografskom položaju Bodroga iako ga mnogi traže. Prema Milenku Beljanskom: "ono što je najistureniji zapadni deo današnjeg Bačkog Monoštora, to je najistočniji ostatak Bodroga". Prema istom autoru, "utvrđenje i naselje moglo je nestati uslijed poplava, jer Dunav nije imao regulirano korito. Uslijed podlokavanja zemljišta Dunav je prekrpio Bodrog".

Postoji totalna nesigurnost geografskog položaja i mjesta gdje se tvrđava nalazila, odnosno, gdje bi se ostaci i sada mogli tražiti. Drugi vid problema nalazi se u nepoznatom uzroku propasti jedne takve tvrđave, sjedišta županije. Teze većine istraživača se sastoje u konstataciji: "Dunav je isprao utvrdu i dobar dio zemljišta koje je pripadalo Monoštorszegu. Bodrog je sada na dnu Dunav". Ovo je napisao Iványi István.

Prema zapisu Marina Đurašina "Bodrog nije nestao u Dunavu, može se zaključiti na nivou pretpostavke: lokalitet centralnog uzvišenja tvrđave Bodrog nalazi se južno od salaša Štrbac, 130 m istočno od pruge B. Monoštor - Bezdán, 75 m sjeverno od šume Kozara, 3,5 km sjeveroistočno od B. Monoštora i 2,5 km jugoistočno od Bezdána. Bodrog je 4,0 km udaljen od Bortanja a 570 m od rječice Plazović."

ljuba"

enu

ništvo

Obitelj Budimčević ispred Bortanja koji je danas u gustoj šumi

Prema Muhi Jánosu: "Kada je uništena tvrđava Bodrog ne znamo. Samo je sigurno da je tvrđava potonula u valovima Dunava. Naime, tvrđava Bodrog je sagrađena na jednom dunavskom otoku i pod nepoznatim okolnostima nestala je zajedno sa otokom."

Zapanjujuće je da su ostala manje značajna naselja, dok o Bodrogu ne znamo točne geografske pozicije, pa se nagađa o njegovom položaju.

Háj szent Lőrinc

Háj szent Lőrinc je u staroj Bodroškoj županiji bilo jedno od najstarijih i najpoznatijih mjesta. Na osnovu dokumenata znamo da je Margita, supruga Bele III., između 1173 - 1183. g. podigla samostan u Háju. Tamo je sagrađena i crkva u čast Svetog Lovre, pa je selo ili grad pored njega, dobio naziv Háj szent Lőrinc.

Poslije nestanka tvrđave Bodrog, ovdje su držali županijske sjednice, a do oko 1330. godine bio je trgovački centar okolnim mjestima.

Godine 1241. i 1242. Tatari su u Bodroškoj županiji izvršili veliko pustošenje, od 52 naselja 26 su uništili. Háj szent Lőrinc su opljačkali i spalili. Novopodignuti grad su Kuni 1272. godine opsjedali. Stanovnici grada su se sa vrednijim stvarima sklonili u crkvu, a kraljevske čete su požurile da potjeraju Kune koji su opsjedali grad.

U XIV. i XV. stoljeću županijske sjednice i zasjedanje Suda održavali su se ne samo u Bodrogu nego i u Háj szent Lőrincu.

U 1408. godini spominju ga kao grad (oppidum), a u drugoj polovici XV. stoljeća postepeno preuzima od Bodroga županijsko usmjerenje. Jedan dokument iz 1460. godine ga naziva sjedištem županijske vlasti.

Za vrijeme turske vladavine nije se mogao ponovno podići. Broj stanovnika stalno se smanjivao. U turskim poreskim knjigama sve rjeđe se susrećemo sa imenom grada. Na popisu za 1590. godinu je imao samo 15 domaćinstava.

Povjesničari i istraživači još nisu uspjeli utvrditi točnu lokaciju grada. Györfi György i dr. Balla Ferenc smatraju da je varoš bila 8 do 10 km sjeveroistočno od današnjeg Bezdana.

Bortanj

Bortanj se nalazi na južnom rubu "Šušnjara" i na granici monoštorskog atara: na oko 5 km južno od uprave Bezdanske šume. Cijeli Bortanj je danas nepravilni krug promjera od blizu 70 m visok iznad platoa zemlje 3 do 5 m. Centralna humka je promjera 35 do 40 m, također nepravilnog kružnog oblika, i opasana šančevima dubokim 3 do 4 m.

U prošlosti je Bortanj kao naselje, vjerojatno, bio nešto šire, veće područje, dok su zemljani nasipi i centralna humka mogli svima služiti u slučaju opasnosti, da se ovdje sklone i zaštite od neprijatelja pošto je u samom utvrđenju bilo zgrada. Da Bortanj nije veliko zemljano utvrđenje, koje na sebe podsjeća svojom grandioznošću, sigurno bi se zaboravilo i na njegovo ime. Ono je ipak zapamćeno iako se na Bortanju ne stanuje više od 300 godina.

Sa južne strane Bortanja puca pogled prema željezničkoj pruzi Sombor - Bački Monoštor - Bezdán i prema Monošturu.

Prvo pismeno spominjanje Bortanja potiče iz 1263. godine. Tada je naselje bilo vlasništvo obitelji Buljan od Kuluda (današnji Kolut).

1430. godine Bortanj je posjed Janoša Maroti.

Iz dokumenata od 1475. godine saznaje se da je Bortanj i utvrđenje.

1522. godine u Bortanju je bilo 8 domaćinstava.

Bortanj nije u prošlosti bio usamljeno naselje i utvrđenje u Bodroškoj županiji. Neka mjesta su proteklih stoljeća iščezla, tako da Bortanj sada samuje u šumi "Šušnjara". Zapadnije od njega su ostali Bački Monoštor, maleno naselje Štrbac i Bezdán.

Literatura:

Dr. Balla Ferenc: Bezdán története

Milenko Beljanski: Tragajući za Bodrogom i Bački Monoštor do kraja osamnaestog veka

Milenko Beljanski: Gde je i šta je Bortanj

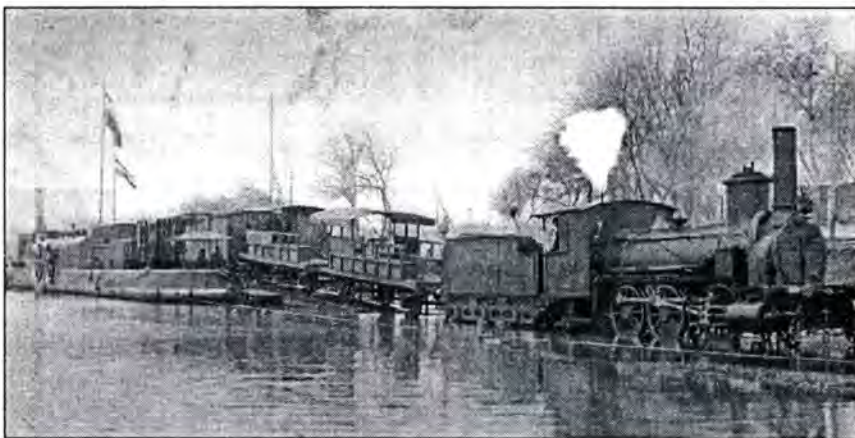
Milenko Beljanski: Somborske porodice

Marin Đurašin: Bodrog nije nestao u Dunavu

Iványi István: Bács-Bodrog vármegye földrajzi és történelmi helynévtára

Muhi János: Zombor története

priređio: Ivan Burnać

Vlak prelazi Dunav kompom kod Bogojeva početkom XX. stoljeća

PARISKA ULICA U TOM SOMBORU

Volio bih znati da li je još živ Ivan Jakobčić, moj nekadašnji profesor crtanja (kako smo odmah nakon "onog" rata zvali predmet likovnog odgoja) u somborskoj Nepotpunoj gimnaziji, autor slike snijegom obogaćene Pariske ulice u Somboru, na uglu kojem se u prvom planu vidi moja rodna kuća na broju 15 (izgrađena 1883., a kupio ju je moj djed po majci Franjo pl. Vidaković potkraj Prvoga svjetskog rata). Optimistički vjerujem da bi slikar mogao biti i živ i aktivan, jer sam u knjizi o "umjetničkoj topografiji Sombora", među znamenitim Somborcima, otkrio da je rođen 1912. godine, a pamtim da je uvijek bio vrlo radišan. Dakle, mogao bi biti krepki 88 godišnjak, još uvijek mlađi od dobi u kojoj je ovaj svijet napustio moj i njegov poznatiji sugrađanin i znameniti slikar Milan Konjović. Visoku figuru sa španjolskom bradicom slikara Jakobčića ne pamtim samo iz škole, nego i iz moje, tj. naše ulice. Naime, bio mi je i susjed, jer je stanovao preko puta u prilično velikoj prizemnici, koja je također na slici u prvom planu, s lijeve strane, a vide se i ormarići u kojima su se izmjenjivali plakati za filmove u tadašnje dvije somborske kino dvorane.

Netko će se pitati kako to da se "u tom Somboru" (kao pojmu provincije) nađe ulica koja nosi ime Pariza, istinske europske i svjetske metropole. Zanimljiva je povijest promjene imena ove relativno uske i ne duge ulice u središtu grada, paralelne s glavnom ulicom, koja je i sama obvezatno mijenjala ime sa smjenama država, ali je uvijek ostajala Glavna. Sombor je malen ali tipičan srednjoeuropski grad po mnogo čemu, pa i po tome što je mijenjao države kojima je pripadao. Tako se za Austro-Ugarske moja ulica zvala Zrínyi utca, po velikom mađarskom junaku Miklósu Zrínyiju (koji je, makar se to nije službeno spominjalo, usput bio i hrvatski ban i nacionalni junak Nikola Šubić Zrinski). Kad je nakon Trianonskog mira 1920. godine Sombor definitivno pripao Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca, novoj državi nije trebao ni Zrínyi, ni Zrinski, nego je ulica u čast Francuske, najmilijeg ratnog saveznika, dobila ime po njenom glavnom gradu. Dodatni se razlog može naći možda i u činjenici da su tada sve ulice u Somboru bile popločane kamenom, a mnoge su još uvijek imale i tzv. tursku kaldrmu, dok je Pariska ulica bila jedina presvučena asfaltom, pa se po njoj hodalo i vozilo "kao u Parizu".

U travnju 1941. nakon sloma Jugoslavije stigli su Hóvnédi, a moja je ulica opet dobila svoje staro ime po junaku koga svojataju i Hrvati i Mađari (a tek sada smo valjda doživjeli da ih on više ne razdvaja nego spaja). Vrijeme ponovno uspostavljene "Velike Mađarske" trajalo je svega čitiri ratne godine, u Sombor je nahrupila Crvena armija, a s njom i Titovi partizani, tako da su se

Pariska ulica 1910. Desno na uglu robna kuća Škrabala, lijevo kuća Jakobčića. (iz zbirke Nandora Mayera)

ploče s imenima ulica iznova mijenjale: Zrínyi utca opet je postala Pariska ulica.

Ne za dugo! Naime, nije se promijenila samo država, nego i poredak, pa su ulice morale dobiti imena i po komunističkim velikanima. Negdje oko 1950. godine otkrili smo na našoj kući novu ploču: Ulica Milovana Đilasa. Ni ona nije bila duga vijeka. Čak i prije nego je 1954. Đilas pao u nemilost (a ubrzo zatim i u zatvor), donijet je propis da se ulicama i gradovima ne smiju davati imena po živim ljudima uz iznimku jednog jedinog velikana, tj. Josipa Broza Tita. Vjerojatno je on sam inicirao takvu odluku, jer nije trpio konkurenciju, s obzirom da su se po cijeloj Jugoslaviji množile ulice što su nosile imena njemu najbližih, pa stoga i najopasnijih rukovodilaca, a dječica od njih dobili su čak i gradove (Rankovićevo-Kraljevo i Kardeljevo-Ploče).

Tako je moja ulica opet mijenjala ime. Valjda je i tadašnjim "gradskim drugovima" bilo glupo ponovno vraćati staro ime, ali su imali sluha i za narod, jer su Somborci tu ulicu i dalje zvali Pariskom. Uspjeli su nekako izmiriti tradiciju i ideologiju. Tada je jedina asfaltirana ulica u Somboru dobila i svoje valjda konačno ime: Ulica Pariske komune. Ne bih se čudio da se i danas tako zove. Ali nisam mogao provjeriti, jer "zbog nekih razloga" od 1990. nisam pohodio svoj rodni grad, pa ni ulicu u kojoj sam se rodio.

Zahvalan sam svojoj pokojnoj mami Iluški što je od susjeda Ivana Jakobčića naručila ovu sliku još prije nego što smo 1972. prodali kuću, kad se i ona preselila u Zagreb. Nisam profesionalno osposobljen prosuditi je li ta slika dobra i vrijedna po estetskim kriterijima, ali znam koliko je ona bila dragocjena mojoj pokojnoj majci, a sada je i meni, po emocijskim kriterijima. Ta mi je slika gotovo jedina vidljiva i opipljiva veza s prostorom i vremenom moga djetinjstva. Dakako, da pogled na nju buđi nostalgiju, ali i sasvim precizne uspomene.

Posebna je značajka slike onaj bijelo-plavičasti ton koji joj daje snijeg. Na taj se način prisjećam kako su "onda" zime bile "prave", jer bi barem metar snijega prekrio ulice već u novembru i ne bi se istopio sve negdje do marta. Evo, taj me davni snijeg vraća čak i na upotrebu latinskih,

umjesto narodnih, imena mjeseca, baš onako kako je to tamo i onda bilo najnormalnije (a da se zbog toga nismo osjećali manje Hrvatima). Iznad snijegom prekrivenih krovova na slici je tamni svod oblaka i neba, na kojem se u pozadini ističu dva međusobno bliska tornja. Jedan pripada župnoj crkvi Presvetog Trojstva, a drugi, sa malim balkonom za vatrogasce i izviđače, dio je Gradske kuće, izgrađene 1842. godine za potrebe gradskog magistrata. Te su dvije obližnje zgrade blisko povezane i svojom ulogom u povijesti. Naime, Sombor je proglašen slobodnim kraljevskim gradom 24. travnja 1749. Upravo u prostorijama franjevačkog samostana uz koji je 1753. nikla i ova barokna crkva sa tornjem, koju su vodili franjevci sve dok ih tridesetak godina kasnije car Josip II. nije ukinuo i protjerao. Franjevci su bili na čelu 5000 bunjevačkih Hrvata koji su se 1687. doselili u Bačku, pa i u Sombor, kao pojačanje u borbama protiv Osmanlija. S njima su došla i dva kapetana. Jedan od njih je bio Đuro (Juraj) Vidačević, od koga potječe loza moje majke, a drugi Dujam Marković, iste godine postavljen za kapetana "Somborske milicije", što znači da je prvi zapovjednik grada nakon oslobođenja od turske vlasti bio - Bunjevac.

Kad misli odlutaju daleko u povijest, lako se zaboravi na ono što je čovjeku pred očima. Umalo da propustim ukazati na jedino vozilo koje se vidi na ovoj slici. To je ono veliko crveno bure na kotačima koje vuče jedan konj, upravo ispred naše kuće: nezaboravni somborski vodari! Grad koji je svoj urbanistički plan dobio još potkraj XVIII. stoljeća zakasnio je - valjda zbog močvarnog tla na kojem je nastao - sa izgradnjom vodovoda sve do oko 1955. godine, pa su vodari desetljećima bili jedini, ali pouzdani opskrbljivači pitkom vodom. Moglo se, a često i moralo ići po vodu (ako se mnogo trošilo, recimo za disnator - svi-njokolj) do javnih arteških bunara, kojih je bilo na više mjesta u gradu, ali kuća koja je držala do sebe pretplatila bi se na svakodnevnu dopremu barem nekoliko kanti

vode, koje su uredno čekale u ajnfortu da ih vodari u ranu zoru napune.

I moje životno usmjerenje na film ima začetak u jednoj zgradi na ovoj slici. To je kino, izgrađeno još 1912., u kojem su me prvi put očarale pokretne slike, a ja sam ih doživljavao kao opipljivu stvarnost. Mutno se sjećam da je jedan od prvih filmova što sam ga gledao bio *Kraljević i prosjak*. U prizoru kad zločesti otmičari ispijaju pjenušavo pivo, ja sam naglo osjetio i vrlo glasno obznanio silnu žeđ, pa su me morali ušutkati tako da su me odveli kući (preko puta), dali mi čašu vode, ali za kaznu film u toj verziji nikad nisam dogledao... Kino je bilo neudobno, ali prilično prostrano, fasada mu je neka vrsta secesije, a i ono je mijenjalo imena. Prije rata bio je to bioskop "Arena", Mađari su mu vratili prvotni naziv po svojoj mitskoj ptici "Turul mozgószínház", a u komunističko doba ne treba čuditi što mu je ime promijenjeno u bioskop "Zvezda".

Moram se zaustaviti, jer je nostalgija koja izbija iz ove slike nezaustavljiva, pa bih mogao doći u napast da evociram i druge uspomene, a oni kojima dosađujem još bi me, za osvetu, mogli optužiti da sam jugonostalgicar. Da kažem još samo to kako smo u kafani "Vojvodina" (to je ona prizemnica odmah iza naše kuće) mi momci znali ponekad sjesti i lumpovati, a Cigani (koji se još nisu zvali Romi) bi nam prije ili kasnije zasvirali pjesmu po kojoj je Sombor najpoznatiji: *U tom Somboru - svega na volju* - i tako dalje... Ali, dobro pamtim da refren te pjesme nikada, ali baš nikada, nisu otpjevali onako kako ga citiraju brojni tobožnji znalci: "U tem Somboru", jer se u nas nikada nije govorilo "u tem" (kao banatski Lale), nego uvijek i samo "u tom". Mi bački Bunjevci nikada nismo sebe brkali s Lalama, pa nemojte ni vi, molit ću fino...

Ivo Škrabalo

IZ STAROG ALBUMA: Sombor kako je izgledao 1899 - 1903.

(Iz zbirke Stjepana Periškića)

AKTIVNOSTI FOLKLORNE SEKCIJE U 2000. GODINI

Folklorna sekcija KUD-a "Vladimir Nazor" iz Sombora imala je iznimno mnogo aktivnosti u tijekom ove godine. Bez obzira na besparicu s kojom se naše Društvo suočava, uspjelo se realizirati mnogo gostovanja, nastupa i druženja. Zbog svega ostvarenog moramo biti zahvalni našem rukovodstvu koje se ističe svojom sposobnošću te nam nalaže sredstva na razne načine. Zahvaljujemo i našim donatorima koji su nam omogućili realizirati sve ostvareno. Svaka grupa Folklorne sekcije na svojim nastupima dala je sve od sebe kako bi najbolje prezentirala svoje umijeće. Zbog takvog zalaganja nisu izostali ni rezultati. Ovdje moramo spomenuti naše koreografe **Dragana Kubatova** i **Ljiljanu Šelember** koji su se zauzeto trudili oko uvježbavanja folkloriša. Naši svirači postali su sve uvježbaniji i brojniji. To su razlozi koji su doprinijeli kvalitetnom našem nastupu na svim manifestacijama.

Ovdje se donosi samo najkraći mogući pregled svih važnijih aktivnosti naših sekcija. Naše nastupe navest ćemo vremenski kako su oni ostvareni.

1. 25. 02. 2000. "Hotel Sloboda" - "Boja bal" /gostovanje najmlađe i srednje folklorne grupe/
2. 04. 03. 2000. Velika sala KUD-a "Vladimir Nazor": "Bunjevačko-šokačko prelo 2000. u Somboru" /cjelovečernji program folklorne grupe i ugošćavanje folkloriša iz Mađarske
3. 18. 03. 2000. "Hotel Sloboda" - Godišnja skupština "Kluba samih" /gostovanje najmlađe i srednje folklorne grupe/
4. 01. 04. 2000. Velika sala KUD-a "Vladimir Nazor" Sombor - smotra dječjeg folkloriša Sombor 2000. g.
5. 14. 04. 2000. "Hotel Sloboda" - Proslava Dana dobrovoljnih davaoca krvi (starija grupa folkloriša)
6. 15. 04. 2000. Čelarevo - Smotra dječjeg folkloriša "Čelarevo 2000. g."
7. 19. 04. 2000. Dom vojske Jugoslavije - Opštinska smotra folkloriša "Sombor 2000. g." (starija grupa folkloriša).
8. 21. 05. 2000. g. Tavankut - Dječji festival folkloriša
9. 18. 05. 2000. g. Mostonga - Zonska smotra folkloriša (starija folklorna grupa)
10. 01. i 02. 07. 2000. g. Đakovački vezovi - nastupi starije grupe i veterana folklorne sekcije
11. 11. 07. 2000. g. "III. Festival folkloriša Sombor 2000. na Trgu Presvetog Trojstva Sombor (nastup starije folklorne grupe)
12. 12. 08. 2000. g. "Dužionica 2000." Subotica (nastup starije grupe folkloriša i veterana - "Risarsko veče")
13. 08. 2000. g. Dužionica - Subotica (defile i nastup na Trgu u Subotici) starija grupa i veterani
14. 30. 09. 2000. g. R. Mađarska, Mohač - gostovanje starije grupe i veterana

15. 02. 10. 2000. g. Dom penzionera - Dan starih (nastup najmlađe i srednje grupe folklorne sekcije)
16. 10. 11. 2000. g. Subotica, II. Festival bunjevačkog narodnog stvaralaštva (nastup starije grupe, veterana i pojedinaca takmičara)

Pored gore navedenog, svakako treba spomenuti i druženja koja je organizirala folklorna sekcija u velikoj sali ovog Društva. Svake godine pa i ove, održan je "Kokica bal pod maskama" krajem januara 2000. g. a 07. 03. 2000. g. održan je tradicionalni običaj naših starih, "Sahranjivanje begeša".

Iz gore navedenog se može sa lakoćom zaključiti da je folklorna sekcija puno toga u toku ove godine uradila i reprezentirala ovo Društvo na najbolji mogući način. Zahvaljujemo se svima, sa željom da uspjeh bude još veći.

Sombor, 17. 10. 2000. g.

Antun Knežević

KUD "VLADIMIR NAZOR" U MOHAČU

U Mohaču u R. Mađarskoj tradicionalno se održava kulturna manifestacija pod nazivom "Svjetski dani glazbe". Ove godine 30. 09. u okviru ove manifestacije na Hrvatskom glazbenom danu u organizaciji hrvatske manjinske samouprave grada Mohača, gostovao je KUD "Vladimir Nazor". Članovi Folklorne sekcije pod ravateljstvom koreografa **Ljiljane Šelember** u pratnji naših tamburaša imali su zapažen nastup sa bunjevačkim igrama iz okoline Sombora. **Cecilija Miler**, autor i recitator, kazivanjem svojih stihova predstavila je publici dio svog stvaralaštva. Uspješan program i ugodan boravak obogaćen je posjetom muzeju, gdje smo razgledali stalnu postavku "Narodna nošnja i narodna umjetnost Hrvata, Srba i Slovenaca u Mađarskoj", kao i prigodnu postavku posvećenu vinogradarstvu i vinarstvu.

Z.Č.

Članovi Društva u Monoštoru

DUŽIONICA 2000.

Ovogodišnja proslava naše tradicionalne narodne svečanosti završetka žetvenih radova, Dužionica, održana je u osobito svečanim prigodama. Prvi razlog je taj što se Dužionica slavila u znaku Velikog jubileja 2000. godina kršćanstva. Ovo

je bila ujedno 65. godina kako naše Društvo djeluje.

Uprava Društva već je ranije dogovorila sa župnikom Pekanovićem termin proslava Dužionice, nedjelja 29. 07. 2000.

Kod izbora bandaša i bandašice bili smo u dogovoru sa našim župnicima te je dogovoreno da to ove godine budu **Dragoslav Vuković** i **Zdenka Dorotić**. Ujedno je dogovoreno sa gradonačelnikom g. **Bulajićem** da će nas on osobno primiti poslije sv. mise, na dan proslave Dužionice.

Proslava Dužionice započela je u večernjim satima 28. 07. 2000. otvaranjem izložbe slika od slame koje su nastale na tek završenoj ovogodišnjoj Koloniji slamarki u Tavankutu. Izložbu je organizirala Likovna sekcija Društva u dogovoru sa **Jozefom Skenderović** iz Subotice. U sklopu večernjeg programa bila je i promocija novog broja "Miroljuba". Biranim riječima brojnim zainteresiranim posjetiteljima obratio se **Zvonko - Josip Pekanović**, glavni i odgovorni urednik lista. Poslije promocije "Miroljub" je podijeljen svima okupljenima.

Prigodna izložba radova od slame otvorena je u gornjim prostorijama Društva. Prigodne riječi uputile su **Jozefa Skenderović** i **Cecilija Miler** koja je podnijela najveći teret organiziranja ove priredbe. Kod otvaranje izložbe **Skenderović** je naglasila kako je ove godine na koloniji slamarki u Tavankutu bilo i nekoliko sudionika iz Sombora što je jako pohvalno. Tako se ovaj vid umjetnosti, koji je karakterističan za ovo naše podneblje i naš narod, polako počinje širiti i u Somboru i njegovoj okolini. Veliki doprinos oko organiziranja dali su i **Janoš Raduka** i **Gustav Miler**.

U nedjelju 29. 07. bilo je prekrasno vrijeme. Oko 9 sati u dvorištu našeg doma okupilo se mnoštvo djece, mladih i odraslih obučenih u narodne nošnjje. Za ovu prigodu došli su nam gosti u narodnim nošnjama iz Subotice, Tavankuta, Lemeša, Bačkog Brega, Bačkog Monoštora i Sonte. Među uvažanim gostima stigli su nam g. **Miroslav Kovačić**, konzul R. Hrvatske iz Subotice sa pratnjom. Stigli su nam čelnici HKC "Bunjevačko kolo" iz Subotice na čelu sa g. **Belom Ivkovićem**, kao i članovi KUD-a "Silvije Strahimir Kranjčević" iz Bačkog Brega.

Iz dvorišta našeg doma krenula je svečana povorka u kojoj je bilo mnoštvo djece i mladih u narodnim nošnjama. Na koncu povorke su ovogodišnji bandaš **Dragoslav**

Otvaranje izložbe slika od slame

Vuković i bandašica **Zdenka Dorotić** sa velikom žitnom krunom koju već dugi niz godina plete bandašicina majka (baka) snaš **Justina Dorotić**. Na ulazu u crkvu sve sudionike Dužionice dočekaao je župnik župe Presvetog Trojstva **Josip Pekanović**. Kada su svi stigli do svojih mjesta, u crkvi pred oltarom je bio blagoslov žita, krune i svih sudionika Dužionice. Ujedno je župnik pozdravio sve sudionike i drage goste. Kod svečane mise koncelebrirao je i **Lazar Novaković**, župnik župe sv. Križa iz Sombora. U nadahnutoj propovijedi župnik Pekanović je podsjetio

na Dužionicu i njezino značenje danas. Rekao je kako slaveći našu Dužionicu ne smijemo zaboraviti da vrednujemo uvijek svaki ljudski rad u koji se unosi duh ljudskosti. Misno slavlje je uljepšao župni zbor svojim prekrasnim i skladnim pjevanjem. Svetoj pričesti pristupilo je mnoštvo djece, mladih i odraslih vjernika.

Na koncu misnog slavlja sudionike Dužionice je župnik Pekanović ispratio do crkvenih vrata.

Poslije misnog slavlja u drevnoj somborskoj crkvi povorka je krenula prema zgradi županije gdje ih je sve primio gradonačelnik Sombora g. **Goran Bulajić**. Njemu su bandaš i bandašica predali kruh od novoga žita koji je prethodno blagoslovljen u crkvi. Povorka se kretala centrom Sombora uz pratnju tamburaša. Na centralnom Trgu Presvetog Trojstva djeca i mladi su odigrali bunjevačko kolo. Također su jedno kolo odigrali pred zgradom županije. Sve okupljene primilo je najviše općinsko rukovodstvo u prekrasnom zdanju velike vijećnice. Gradonačelnik je bio posebnog raspoloženja i insistirao je da na prijem dođu svi okupljeni pred zgradom županije. Gradonačelnika je pozdravila bandašica **Zdenka Dorotić** i tom prigodom među ostalim rekla: "Poštovani gospodine Predsjedniče! Kao dar za ovu prigodu, nosimo vam kruh od novoga žita. Kruh je oduvijek bio simbol sriće i mira, a za sve nas kršćane i mnogo više. Kruh vam donosimo pripremljen na način i u obliku, kakvog su ga spremale naše majke kroz vikove, za mnoge generacije naših predaka. U čast kruva oni su i utemeljili Dužionicu...". Primljeni kruh, koji je ispekla bandašicina majka (baka) Justina

Dužionica 2000.

Dorotić, gradonačelnik je primio sa dubokim poštovanjem, pred svima ga poljubio i postavio na stol. Gradonačelnik je pozdravio sve sudionike i organizatore Dužionice. Ujedno je naglasio da se nada da će postati tradicija da sudionici Dužionice budu svečano primljeni kod mjesnih vlasti. Svečani prijem završio je prigodnom zakuskom, a za to vrijeme svirali su naši tamburaši.

Svečana povorka sudionika Dužionice izišavši iz zgrade županije prošla je Glavnom ulicom do velike sale doma gdje je bio ručak. Prije ručka još je odigrano nekoliko naših tradicionalnih kola te je bilo zajedničko fotografiranje.

Kada su se svi okupljeni u velikoj sali doma okupili na objed, pozdravio ih je predsjednik KUD-a "Vladimir Nazor" **Alojzije Firanj**. On se zahvalio svima okupljenima te posebno pozdravio uvažene goste koji su se odazvali pozivu organizatora. Za vrijeme objeda svirali su tamburaši koji su doprinijeli dobrom raspoloženju za vrijeme cijele proslave Dužionice.

Zahvaljujemo svima koji su pomogli oko organiziranja ovogodišnje Dužionice. Mnoga bi imena trebalo ovdje spomenuti, zato upućujem u ime organizatora samo općenitu zahvalu, a svima su nam dobro poznata imena onih koji su podnijeli najveći dio tereta.

Franjo Krajniger

ANTUN KOVAČ

Antun Kovač rođenjem je, a i danas duhom Monoštorac. On je romantični tradicionalist. Sa prizvukom humora vjerno oslikava kraj iz kojeg je potekao, riječju, običajima i autentično, no ne odustaje od zrnca humora na kraju. Takvi Monoštorci valjda i jesu.

Godine 1945. ugledao je svijet u Bačkom Monoštoru. Putovao je duhom još kao dječak i nastavio kao odrastao čovjek to isto putovanje. To mu je hobi, ali svoja životna opredjeljenja vezao je uz Bačku. Školovao se u Subotici na Višoj građevinskoj školi i kao inženjer došao u Sombor gdje danas živi i radi u Projekt birou. Za posljednje novce kupio je Zbirku pjesama Sergeja Jesenjina i odlučio tada, u srednjoj školi, svoje duhovno stanje izražavati poezijom. Objavljivao je pjesme u listovima "Dušan Staničkov", "Miroljub", u knjizi "Monoštorska lirska traganja 1938 - 1998". Javno je čitao je svoje pjesme na više javnih manifestacija.

Antun Kovač vjeran je i pouzdan suradnik koji sabire dojmove uz dobar film ili uz dobru melodiju ili uz druženje sa prijateljima. Kada mu dođe nadahnuće, napiše poneku pjesmu.

Preporučujemo:

"Monoštorsku trilogiju 1938 - 1998".

Roditelji iz našeg sokaka

Drvena kola, rađa od konja, plug, motika, ašov, kosa, grablje i neka beda od para, bili su glavno bogatstvo i najveća dika, siromašnih gazda plodnih seoskih atara.

Proliće se budi i radovi u polju, biće posla priko glave i još više, imaćemo svašta uz rad i dobru volju, i ako Bog da sunca i kiše.

Sijali su kukuruza, ripe i žita, luka, paprike i obavezno krumpira, biće za nas, a i stoka će bit sita, a biće i mlika, jaja i naravno sira.

Pleli su uža u sitne sate i znali da će žito kositi i noću i danju, kopali su, vadili, sikli i brali, i dočekali zimu u takvom stanju.

A zima je na selu baš ugodna i krasna, snig zavije do pupka, a sa krova visi led, na stolici čvarci, hurka i slanina masna, a u rerni pečena bundiva slatka ko med.

Zimi su u šumu išli radit drva, pišice, priko leda, ko od šale, uz pečenu slaninu i dosta kruva, padala su drva ko bile lale.

Tako su živili paori, kočijaši, i većina drugih dok su bili u snazi, tako su živili dragi prolaznici naši, u ovom ludom vrimenu koje dolazi.

Dica iz našeg sokaka

Seoska dica, to su dica posebne sorte, odrasli u bednim krpama staroga ruva, nismo jili ni čokolade, ni doboš torte, nego mlika, jaja, krumpira i masna kruva.

Nije bilo "Baby papa" ni salame, ni barbike od koje se čovik zastidi. Sigrali smo se koboja iza slame, jedan je šerif a drugi "Bik koji sidi"!

Vukli smo tranjavu labošku po prašini, šorali krpenjaču od kapije do kapije, a pridveče isprid Malankini, Pašini i Tišljerovi sigrali špaca, žmure i vije.

Išli smo tražiti dadu po sokaku, i vukli ga kući za rukav od Ducike. Saganjali smo mamu i tentali baku da pravi perke i filovane paprike. Tirali su nas u crkvu i u škulu, u crkvu, da učitelji ne vidu. Čuvali smo svinje i svirali frulu, i šarali po tuđem zidu.

Bilo je onda dobri porodica, al' smo se znali vatati i za gušu, zato bi mama rekla: "Ta naša dica ništa ne slušu, sam' se tuču i pušu!"

Momci i divojke iz našeg sokaka

Kažu da je mladost najlipša dob života, koju smo protošili u traženju bračnog para; ljubav prođe a nepodnošljiva lipota življenja, ostaje nam kao pisma stara.

Mnoge životne sudbine sklopljene su u hramu seoskih bircuza kod "Kudisa" i "Adoša". Tribalo je osvojiti i divojku i njenu mamu, jer mama je znala istoriju tog iroša.

Bižali smo iz sela u škole, na zanate, U Sombor, Suboticu - što dalje od paora; "Učit' ćemo bilo šta, tek toliko da znate!" A zemlju nek' obrađuje onaj 'ko baš mora!

Poroci su nas tada mamili i zvali, pušili smo, pili, radili 'ko šta 'oće, kralli, lumpovali, faljili se, 'covall jer uvik je najslade zabranjeno voće.

Išli smo u crkvu i na pecalje i na fodbal, radit' drva, ranit' svinje, čitali Karla Maya, išli smo na vironauk, u mozik, na maskenbal, deklamirali Jesenjina i čika Jovu Zmaja.

Današnja mladež - to su potomci "coca-cole". Ne mare za Boga, za crkvu, ne poštuju stare, ne podnose brak, sve im smeta, prošlost ne vole, sadašnjost preziru, a za budućnost ne mare!

Hrani kera da na tebe laje, prihvatam, vlast mladih dok učitelj sa njima radi! Mala dica ne daju spavati, to dobro znam, a velika ne daju živiti - eto to su mladi!

WWW.
tippNet
.co.yu

INTERNET

Internet provajding

Prodaja računara

Instalacija i održavanje računarskih mreža

Pojedinačni i grupni kursevi
(Windows, Word, Excel, Internet)

☎ (024) 555-765 Braće Jugovića br. 5. Subotica
e-mail: support@tippnet.co.yu

MIRA BAŠIĆ ŠUBAŠIĆ

"U SNOVIMA I USPOMENAMA"

Ovih dana, iako je to već II. dopunjeno izdanje, došla mi je pod ruku knjiga "U snovima i uspomenama" Mire Bašić Šubašić, izdana u Orašju ove godine.

Mira Bašić Šubašić, profesor hrvatskog jezika u Oštroj Luci - Bok u Boku, inače je rođena Bezdanka. Zbirka pjesama "U snovima i uspomenama" upravo je i posvećena rodnom mjestu. Romantičnom naracijom pjesnikinja nas vodi kroz Bezdane polazeći od rodnog salaša preko "Malog kanala, malog pašnjaka i Malog groblja, šireći, kako sama kaže u predgovoru knjige, svoje spoznaje ulaskom u svijet Velikog kanala, Velikog groblja "lagano otkrivajući univerzalni smisao u odnosima pojedinac - krajolik tj. čovjek - zavičaj". Bezdane je to viden očima djevojčice skrivene u posljednjem redu partera iz kog je poletjela zvijezda žena u čijoj su duši zauvijek ostali odbljesci licitarskih srca sa prošnja i gdje još odzvanjaju predvećernja zvona za pozdravljenje. Riječju i slikom (ilustracije starog Bezdana) dočaran nam je gradić snen od mirisa Dunava, uljuljkan blagim naslanjem žita podunavske ravnice.

U izdanju Hrvatskog kulturnog društva "Napredak" Podružnica Orašje objavljena je i druga knjiga, ovaj put ljubavne poezije iste autorice. Pjesme odišu jednostavnom naracijom u laganom ritmu otkucava sata jednog dijela života koji je ostao tu negdje u Bačkoj ravnici. Zrela je to ljubavna poezija jer od nesreće ne biti voljen daleko je veća nesreća ne moći voljeti. Autorica je to shvatila. Ciklusi se prepliću pa iz pjesme u pjesmu susrećemo čas raščupanu djevojčicu čiji se pogled slučajno sreo sa pogledom ljubljenog, čas zrele ženu koja ljubav doživljava kao ničim uvjetovano darivanje.

Autorica je i stalni suradnik lista "Prisutnosti", lista Hrvatske katoličke misije u Londonu.

Iz obje knjige donosimo nekoliko pjesama.

A.Č.

GLAVNA ULICA

Zatvorim oči
Vidim
na lijevoj strani:
mjesni ured
crkva,
tiskara
bife "Plavi Dunav",
samoposluga
škola...
Na desnoj

tkačka radionica
restoran
zvan od milja Gidran,
ispred kojeg su ljeti
mirisale lipe,
fotografski atelje
"Jambor"
što svjedočio je
običnu povijest
naših malih života.

Vraćam se u srce šezdesetih.
Šezdeset osma.
Velika godina bunta i nade.
Vrelina srpnja.
Na korzou vreva šetača.
Pred slastičarnicom
smijeh i dobacivanje
zarumenjelim djevojkama.

A mi, osmoškolke,
stojimo pred izloženim
tabloima svog razreda
i sanjamo gradove
u koje moramo otići.
U Glavnoj ulici ostat će
tek naše male tajne
prvih ljubavi, patnji i odrastanja.

MALI KANAL

Niz ostatke nasipa
na početku Kolutske ulice
spuštali smo se
na Mali kanal
spremni za svoj prvi susret
s vodom.
Bijaše to plivačko krštenje
djece s ruba Bezdana.

I mostić iza kojeg se
kanal širio,
bijaše naše prvo poimanje
spona među obalama.
A proširenje oivičeno vrbama,
ispunjeno vikom žena
i praskom prakljača
nad šarenim krparama
položnim na drvene klupe
u vodu mutnu od sapunice,
bijaše nam ocean.
Preplivavši ga postajamo
istinski plivači spremni
za susret s Velikim kanalom.

I kao otkrivenje svijeta
bijahu razgovori
s Grgom Dalmatincem
i njegove milozvučne
šapatave francuske rečenice.
On i njegova kuća uz nasip
bijahu straža
našim dječjim nestašlucima.

A kad bi odobrovoljen
našom pažnjom i znatiželjom
pričao o Francuskoj,
znali smo kako negdje

izvan našeg malog dječjeg raja
postoji veliki svijet
s kojim se moramo suočiti.

NOĆ U ČARDI

Između santi leda
posljednja skela
Dunavom plovi.
Kroz vjetar hladni
dopire glazba
mađarske ravnice.
Prošlost daleka,
ratovi, strasti,
slike života
biljezi smrti.
Ravnica jeca
s jaukom vjetra.

OBEĆANJE

Pa što ako sam te
beznadno voljela.
Osjećam opet
kako je uzbuđljiva tajna
sunčeva izlaska,
kako je spokojno vrijeme
između završetka jedne
i početka nove ljubavi.
Iznova se radujem
bojama leptirova krila
i čežnjivom zovu
cvrčaka u suton.
Iz mrkline noći
izranjaju osunčani proplanci
moje duše
I ja odjednom,
kao mjesec
postajem podložna mijenama.
Odbacujem strepnju
i gipko se izvlačim
iz ućahurene boli.
Kroz moje tijelo
mlada pšenica klija.
Lastavice mi na dlanovima
svijaju gnijezda.
Opet mi ljeto
obećava ljubav.

PUTOVANJE

Odlazeći
razbila sam
tvoj lik
na sitne
komadiće sjećanja.
I moja duša
shvatila je
prostranstvo
i spokojstvo
neba.
U povratku,
dok je suton
nad ravnicom sjao,
skupih razlomljene
komadiće tvoga lika
I shvatih puninu ljubavi.

LIKOVNA SEKCIJA KUD-A "VLADIMIR NAZOR" SOMBOR

Likovna kolonija "Bunarić" - Subotica

Gostovanje:

Na poziv Organizacionog odbora Likovne kolonije "Bunarić" iz Subotice održane od 17. 08. - 20. 08. o. g. na salašu g. Paje Đuraševića u blizini Marijanskog svetišta, sudjelovali su članovi Likovne sekcije KUD-a "Vladimir Nazor" iz Sombora i to: **Višinka Jene, Cecilija Miler i Stipan Kovač.**

Kolonija je počela svečanim otvaranjem uz prisustvo predstavnika HKC "Bunjevačko

kolo", uglednih gostiju i sponzora iste.

Za dva dana boravka vrijednog rada i druženja naslikano je šest slika koje su ostale u fondu HKC "Bunjevačko kolo".

C. Miler

IZLOŽBA SLIKA OD SLAME

- DUŽIONICA 2000. godine u Somboru Likovna sekcija KUD-a je pozvala u goste tavankutske slamare da nam uljepšaju i upotpune tradicionalnu proslavu zahvale za žetvu.

Izložba je održana 28. 07. 2000. godine u prostorijama KUD-a "Vladimir Nazor" na kojoj je sudjelovalo 28 članova Slamarske sekcije Tavankut i dvoje slamara iz Sombora, pod ravateljstvom **Jozefine Skenderović.**

Slamari su pokazali svoje rukotvorine nadaleko poznate, i izazvali divljenje i znatiželju brojnih posjetilaca.

PRVA LIKOVNA KOLONIJA "COLORIT"

Nekoliko godina unazad pokušavamo svojim aktivnostima zainteresirati ljubitelje likovnih umjetnosti za naš rad i postojanje. Do sada smo se okupljali na izložbama upriličenim povodom svetkovina i bili smo zadovoljni utiscima posjetilaca i masovnosti istih. Sve do sada urađeno svodilo se na aktivnosti unutar zatvorenog prostora KUD-a. Nakon prijedloga da bi

Likovna kolonija "Colorit" - Gradina

Rečeno je vrlo brzo i realizirano.

Poslije svestranih priprema bili smo spremni realizirati zamišljenju ideju. Pozvani su u goste subotički slikari članovi HKC "Bunjevačko kolo" i slobodni umjetnici Sombora. Kolonija je održana 22. i 23. 09. kod domaćina g. Đene Matarića.

Na koloniji koja nosi naziv "Colorit" učestvovali su: **Ruža Tumbas, Slački Ildika, Lajčo Vojnić Delić iz Subotice, Čović Sofija iz Đurđina, Sanjin Spasojević iz Tavankuta, Kovač Stipan, Kalmar Šima, Kumerkamer Đorđe, Mik Rozmari, Cirkl Rudolf, Čati Marta, Miler Cecilija i Viliam, svi iz Sombora.**

Radovi načinjeni na koloniji ostaju u fondu KUD-a.

Da slikari budu zadovoljni, svesrdno je brinula gospođa Stana sa suprugom Pavlom Matarićem gdje je pokazala svoje kulinarske vještine, a dida Đeno je nadzirao slikare i šetao svojim avlijom uveseljavajući svoje goste divanom.

Nakon završenog rada priređen je ručak uz prisustvo zvaničnika i članova KUD-a "Vladimir Nazor".

Gradina salaši - inspiracija nastala na salašu gospodina Đene Matarića:

JESEN NA SALAŠU

Razigran vitar doline beskraja
obojio polja svojim dahom,
rasplete kose jeseni rane
kovitla vazduh zemljanim prahom.

Zašušti kukuruz kraj salaša
rasu se kolor u moru lista,
ljubim te silno ravnico moja
i tvoje oko u mome blista.

Kvrgave ruke plodove beru
i život piše na čelu bore,
a tihi starac marljivo radi
voli svim srcem Panonsko more.

I salaš voli više od svega
svoj mir i život u samoći,
kapiju širom otvara svoju
i zna on dobro svoj će mu doći.

Divan baš voli i pamti mnogo
bilo je tuže, boli, veselja,
pismu od vitra i poj slavuja
to mu je skromna staračka želja.

Cecilija Miler

IZLOŽBA GOSPODINA ŠANDORA BENJAKA

U divnom prostoru župne zgrade Presvetog Trojstva u Somboru 30. 10. 2000. g. otvorena je samostalna izložba somborskog zanatlije u mirovini gospodina **Šandora Benjaka.** Na otvaranju ove zanimljive izložbe prisustvovao je imponozantan broj posjetilaca. Ova izuzetna izložba dala nam je priliku vidjeti rukotvorine izvedene u metalu. U ove radove utkana je sva ljubav prema metalu koji je na svojstven način dobio dušu. Utkani su tisuće sati kucanja po surom metalu i stvarani duborezi u bakru, oslikane slike i pravljene okviri baroknog stila

koje je potrebno i dodirnuti rukom jer nije dovoljan pogled okom da bi se uvjerali da je metal u pitanju.

Na ulazu u izložbeni prostor dočekao nas je oklop ratnika koji je dominirao u prostoru i podsjećao nas na vrijeme starih dvoraca.

Svojom ljepotom plijenio je orao koji je raširenih krila dočekivao ljubitelje umjetnosti. Divili smo se vješto izvedenim svijetljacima, držačima boca sa viskijem, i znalački načinjenom šahovskom stolu u kombinaciji sa mramorom. Slika u bakrorezu "Posljednja večera" uramljena na vješt način, nije ostavljala ravnodušnog posjetitelja. A sve to je zapisano u knjizi utisaka koja će autoru davati dalje poticaje na rad.

Izložba je realizirana na inicijativu župnika crkve Presvetog Trojstva, gospodina **Josipa Pekaovića** sa suradnicima.

Cecilija Miler

13. LISTOPADA U BAČKOM MONOŠTORU

I ove godine radosno smo proslavili godišnjicu ukazanja Gospe Fatimske u Bačkom Monoštoru zavitni dan Monoštoraca.

Uz zvona pozdrava za "Anđeo Gospodnji", procesija kreće iz crkvenog dvora u crkvu. Križ nose odbornici, dica i mladi, u lipim šokačkim nošnjama, ministranti, svećenici i dragi gost preuzvišeni biskup subotički.

Preuzvišeni dr. Ivan Pénzes predvodi svečanu svetu misu u prisustvu 14 svećenika i dvojice u ispovjedaonici - pod cijelom

13. listopada - Gospa Fatimska, Bački Monoštor

svetom misom. Propovijed je držao vlč. **Slavko Večerin**, župnik iz Bajmoka i biskupov tajnik.

Crkva je bila prepuna vjernika župljana, hodočasnika iz Sombora, Tavankuta, Subotice, Bačkog Brega. Lijepo je okićena, posebno Gospin oltar. Šokačke ponjave na ružice ukrašavale su tavan i kor.

Bez kantora i orgulja pivale su se marijanske pisme. Božji hram se orio. Posli blagoslova dica su pozdravila Gospu. Recitacije je napisao monoštorski pisnik **Ivan Pašić**.

Na koncu misnog slavlja domaći župnik **Ivan Sabatka** zahvalio se biskupu dr. Ivanu Pénzesu, svećenicima, svima koji su pomogli oko ovog slavlja.

Marija Turkalj

SURADNJA DVAJU LISTOVA

KUD "Sivlije Strahimir Kranjčević" iz Bačkog Brega bio je u posjetu gradišćanskom "Hrvatskom domu" u Beču. Tom prilikom dogovorena je i suradnja našeg lista "Miroljub" sa "Hrvatskim listom" koji se izdaje u Beču, a glavni i odgovorni urednik mu je g. **Mirko Vrdoljak**.

Tamburaši iz Bačkog Brega u Badenu ispred spomenika svetog Trojstva

DSHV u Somboru

U "Hrvatskom domu" u Somboru, 19. studenog 2000. održana je IV. izborna Skupština Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Skupštinu je otvorio dosadašnji predsjednik podružnice u Somboru **Mato Matarić** a prisutne je pozdravio **Bela Tonković**, predsjednik DSHV-a. Za novog predsjednika somborske podružnice izabran je **Andrija Benja**, za dopredsjednike **Aleksandar Stolišić** i **dr. Slobodan Držajić**, za tajnicu **Antonija Čota** i za blagajnika **Josip Budimčević**.

J.P.

Bela Tonković i novo rukovodstvo DSHV-a u Somboru

PROŠTENJE NA NENADIĆU

U nedjelju 17. rujna u kapelici Imena Marijina na Nenadiću kraj Sombora proslavljeno je proštenje koje svečano slave žitelji salaša koji žive na ovim prostorima.

Svečano misno slavlje na kojem je bilo više od stotinu vjernika predvodio je župnik **Josip Pekanović**. Proštenje je prilika da se okupi sva rodbina i dragi gosti. Tako je bilo i ovog puta. U većini naših salaša bilo je mnogo dragih gostiju. Ozračje sa jednog salaša tog dana prikazuje slika iznad teksta.

J.P.

ODRŽAN PRVI SUJETSKI SAJAM PČELARSTVA

U mjestu Baden, u hotelu "Helenental", kod Beča, u Austriji, u periodu od 20. do 22. 10. 2000. godine, održan je Prvi svjetski sajam pčelarstva. Posjetioce je prvo pozdravio predsjednik ove manifestacije i njen idejni tvorac **Stipan Pekanović**, odvjetnik iz Sombora. Uz njega, prisutne su pozdravili gradonačelnik Badena g. **dr. Franc Geiger**, kao i gradonačelnik Novog Vinodolskog dipl. iur. **Milorad Komadina**, iz R. Hrvatske, domaćin Drugog svjetskog sajma pčelarstva kolovoza mjeseca 2002. godine. Sajam je imao čast da otvori opunomoćeni ministar Republike Hrvatske u Austriji g. **Slavko Begić**. Samo otvaranje sajma uveličali su članovi KUD-a "Silvije Strahimir Kranjčević" iz Bačkog Brega. U povodu otvaranja Sajma, i najave održavanja Drugog svjetskog sajma pčelarstva u Novom Vinodolskom, njegova ekscelencija **dr. prof. Ivan Ilić**, veleposlanik R. Hrvatske u Beču, upričio je za rukovodstvo sajma i buduće domaćine Drugoga, svečanu večeru u prostorijama ambasade gdje su bili prisutni i članovi tamburaškog odjela KUD-a "Silvije S. Kranjčević" iz Bačkog Brega pod vodstvom g. **Marka Lerića**.

Sajam je pružio posjetiteljima priliku da pored 14 štandova zemalja svijeta zapaze i vide da je vojvođansko pčelarstvo dio temelja svjetskog pčelarstva. Tu se prije svega misli na izložene eksponate i raritete u originalu pčelarske knjige Josipa Toldija iz 1789. godine pisane u Somboru, Avrama Maksimovića iz 1810. godine pisane u Budimu, potom diplomatske radove **Dan Mile** i **Bojana Stankovića** iz Sombora, branjene na Poljoprivrednom fakultetu u Zemunu i Novom Sadu, kao i štandovi pčelara iz Stapara, Apatina, Bogojeva, Doroslova, te posebno štand pčelara još iz 1930. godine, pa i danas **Stanka Paniana** iz Petrovaradina, koji je sa nekolicinom drugih pčelara svijeta,

proglašen od strane Svjetskog sajma pčelarstva za pčelara Vojvodine.

Sa motom Sajma - "Pčelarstvom u XXI. vijek" pozivate se na drugi Svjetski sajam pčelarstva i kao izlagači i kao posjetitelji.

Boravak u Austriji, KUD "Silvije Strahimir Kranjčević" iskoristio je i za nastupe u Badenu ispred gradske kuće bogatim programom, zatim posjetom Hrvatskom gradišćanskom centru u Beču kao i gostovanjem sa cjelovečernjim programom u Linzu u organizaciji tamošnjeg Hrvatskog doma i njegovim predsjednikom g. **Marijanom Franjčicom**.

Stipan S. Pekanović

Dalmatinski golub

Predak dalmatinskom golubu je stari ilirski golub koga su donijeli Iliri selidbom iz Mezopotamije u Dalmaciju. U vrijeme procvata sumerske i babilonske kulture golub je smatran božjim glasnikom. Leteći visoko u nebo ljudi su smatrali da golubovi kontaktiraju sa Bogom pa su zato posebno cijenjeni i uzgajani u hramovima.

U Starom zavjetu golub se spominje više puta. Kada je pušten sa Nojeve barke golub je pronašao kopno odakle se vratio sa maslinovom grančicom kao božji glasnik. U psalmima o Davidu govori se o golubovima čija su krila pokrivena srebrom a ostalo perje žuto zlatnom bojom. Upravo takve boje perja je sačuvao i današnji dalmatinski golub - on je zlatnožute boje a crna krila na suncu svjetlucaju srebrno zeleno.

Da su Iliri došli iz Mezopotamije potvrđuje i Herodot koji je 444. godine prije Krista obišao Babilon i zapisao da iste običaje imaju Babilonci kao i pripadnici ilirskog plemena Veneta.

Mnogo godina kasnije, engleski arheolog Arthur Evans, istražujući život Ilira na Balkanu 1884. zapisao je da su irigacioni sistemi isti kao oni u Babilonu. On tvrdi da su Iliri iz Mezopotamije donijeli male stepske konje, bivolice, kravu bušu, ilirskog ovčarskog psa (šarplaninca) i ilirskog goluba.

Da je golub imao veliku kultnu ulogu i među starim civilizacijama koje su živjele u ovom dijelu Europe, govori i figura vukovarske golubice. Ako usporedimo ovu golubicu sa današnjim dalmatinskim golubom vidimo dosta sličnosti. A to su kljun (čiji je vrh na figuri odlomljen), zatim kukma od perja na zatiljku glave a presavijanje perja na grudima i krilima naglašeno je na figuri golubice šarama koje je krase.

Očigledno je da su potomci vukovarske (vučedolske) golubice sačuvani do danas u dalmatinskom golubu koji se smatra najstarijom pasminom domaćih golubova na svijetu. Ovaj golub se i danas uzgaja u Dalmaciji, Slavoniji, Srijemu i Bačkoj, upravo na teritoriji gdje su nekada živjeli stari Iliri. Zbog jedinstvenog izgleda i presavijanja perja popularan je širom svijeta. Englezi ga nazivaju Archangel-golub i arkandel jer je stigavši u Englesku u XIX. stoljeću, sa njim stigla i legenda o golubu kao božjem glasniku.

Josip S. Pekanović

Vukovarska golubica

Dalmatinski golub

BOŽIĆNI OBIČAJI U BAČKOJ

Kao što svuda, tako je i kod Bačvana Božić najmilija svetkovina - i djeci, i odraslima. Ali mislim da će se teško naći zemlja u kojoj bi se s tolikim veseljem očekivao Božić kao što je to kod Bačvana. Već cijelo adventsko vrijeme idu "betlemari", tj. djeca ili odrasliji mladići, po ulicama te nose sa sobom lijepe jaslice, a uz to pjevaju razne pobožne, pa i šaljive božićne pjesme. Ako ih pozovu tom prigodom u kuću, znaju prirediti čitavu predstavu, pa odigravaju pobožne i šaljive komade o Isusovu porođenju.

Prije Božića svaki će domaćin pozvati po jednoga gosta, tzv. položajnika, koji će ga zamijeniti u svim poslovima za vrijeme božićnih blagdana. Taj je položajnik potpuni gospodar u kući.

Za svaku veču svetkovinu narod se unaprijed sprema da što sjajnije i dostojnije proslavi blagdan. Tako to biva i za Božić. Već ranim jutrom uoči Božića, na Badnjak, peku se kolači tzv. božićnjak, i ostali slatkiši te se nakite raznim prigodnim, od tijesta napravljenim figurama, kao što su: pastiri, ptice, klasje, mjesec, sunce pa razne domaće životinje. Ipak je najčešći ures tih božićnih kolača Isus, uvijen u svilu ili u platno i položen u jaslice. Taj se kolač na Badnje večer stavlja na stol i ondje ostaje svima na ogled do Nove godine, a onda svi dobiju od njega pa čak i sve domaće životinje da se tako lakše mogu očuvati od svake bolesti. Domaćice cio dan zgotavljaju razna jela za večeru, na kojoj valja da bude tjestenine s makom ili sa sirom, meda, jabuka, oraha, suhih šljiva i bijela luka.

Za djecu je najveće božićno veselje kad se u suton unese u sobu slama, koja onda ostaje sve do Nove godine. Nitko ne nosi slamu u sobu s tolikim veseljem kao djeca, koja kliću i skaču od radosti. Za to vrijeme domaćica priprema stol za Božić. Najprije stavlja dvije slamke u obliku križa na stol na ono mjesto gdje će stajati božićnjak, te ga pokriva bijelim stolnjakom. Iza toga unosi domaćica lijepo i bogato okićeno božićno drvo, koje stavlja na pročelje stola. Potom ulazi u sobu najmlađi član obitelji, noseći u ruci pšenicom napunjenu ovcu čašu, u kojoj su posađene tri zapaljene svijeće, te pozdravlja domaćina riječima: "Hvaljen Isus, čestitam vam porođenje Isusovo!" Na to onda prisutni obično odgovaraju: "Ti živ i zdrav bio!" Sada svi sjednu za stol.

Nakon toga donosi "položajnik" do pola izgorjelu batinu, tzv. "badnjaču", te udari njome o vrata izgovarajući riječi: "Koliko varnica, toliko prasica!"

Tada slijedi večera.

Ponajprije položajnik uzme bijelog luka, koji umoči u med i jede, tobože da bi otjerao zle duhove od kuće domaćina. Kada je ovaj uzео bijelog luka s medom, uzimaju i ostali. Iza prvog jela uzme domaćin čašu vina te polije goruće svijeće vinom, dok se ne ugase. Pri gašenju božićnih svijeća svi gledaju na koga će dim ići, pa na koga pođe drže da će uskoro umrijeti. Potom onda svi piju po starini.

Nakon večere mladi se razidu čestitati Božić, ponajprije rođacima i prijateljima, gdje se onda zabavljaju i pjevaju božićne pjesme do 11 sati. Potom svi zajedno idu na ponoćku.

Poslije podne, na prvi dan Božića poznanici, rođaci i susjedi šalju drugima po "položaju" bukaru punu vina. Položajnik onda nazdravlja svim prisutnima, pa oni u božićnom veselju iskape doneseno vino. Nato onda domaćin napunja bukaru svojim vinom te položajnik ode dalje da s drugima "pije u zdravlje".

Tri dana ne smije izaći položajnik iz kuće bez posebnog dopuštenja domaćina, nego za cijelo vrijeme mora zabavljati ukućane i goste. Nitko sretniji od gazde, koji se namjerio na dobrog položajnika; on će se i poslije više nedjelja hvaliti njime. Zato čim ovom prođe položajni rok, domaćica ga daruje kolačem, a domaćin mu ovija dugačku kobasicu oko vrata pa se tako oproste.

Kao svuda, tako i u Bačkoj božićni blagdani pružaju mnogo prilike za praznovjerje.

- Na primjer, djevojke na Badnje večer stave po jednu mrvicu od svakog jela pod jastuk, da unaprijed saznaju u snu tko će im biti muž.

- Domaćin u ponoć napoji svoje konje i u vodu stavi lijepu jabuku da mu konji budu lijepi.

- Snaša u ponoć proviri kroz prozor sivekrve, želeći znati hoće li joj svekrva ili svekar umrijeti u novoj godini. Ako će, naime, već sljedeće godine umrijeti, onda ih ugleda gdje leže na odru.

- Na Badnje večer jedu se i orasi, pa se prema tome da li je prvi orah zdrav ili nije određuje hoće li dotični biti zdrav u sljedećoj godini ili neće.

Eto, dakle, nešto od bezbrojnih i prelijepih božićnih običaja u Bačkoj. Ali, kao što se mnogi lijepi naši običaji gube pod utjecajem duha modernog vremena te se izobliče tako iz bačvanskih božićnih običaja nestaje pomalo onih elemenata što podsjećaju na vjersku prošlost naših predaka.

(Preuzeto iz "Hrvatske božićnice", Zagreb, 1990. godine, str. 18-20.)

MIROLJUB (izlazi 4 puta godišnje). Izdaje Kulturno-umetničko društvo "Vladimir Nazor", 25000 Sombor, Venac Radomira Putnika 26. tel. 025/38-173.

Uredništvo: Josip Pekanović - glavni i odgovorni urednik, Antonija Čota - zamjenik glavnog urednika, Franjo Ivanković - tehnički urednik, Cecilija Miler, Alojzije Firanj, Franjo Krajniger, Zoran Čota, Ivan Burnać. Prijelom teksta: mr. Ervin Čeliković.

List je registriran u Ministarstvu za informacije Republike Srbije broj 2583 / 3. 02. 1998.

Tisak: Štamparija "GLOBUS" Subotica, Otmara Majera 10, tel. 024/551-202.

E-mail: Miroljub@tippnet.co.yu

Web strana: tippnet.co.yu/media/miroljub

Naklada: 850

GLOBUS

ŠTAMPARIJA BRZE USLUGE

Vlasnik: **Blaško Gabrić**

24000 Subotica, Otmara Majera 10

Tel./fax: (024) 551-202, 553-142

**SA BOGATIM PROIZVODNIM PROGRAMOM
I 2000. GODINE SA VAMA:**

- Vizit karte
- Plakati
- Katalozi
- Obrasci
- Prospekti
- Nalepnice
- Knjige
- Novine
- Pozivnice
- Kartonska ambalaža
- Papirna ambalaža
- Ostali proizvodi po narudžbi

STJEPAN PERIŠKIĆ

predsjednik Društva 1963-1968.

Stjepan Periškić rođen je 14. 10. 1903. godine u Bačkom Monoštoru od roditelja Pavla i Jule Čulić. Imao je mlađeg brata i dvije sestre. Otac mu je poginuo na frontu u I. svjetskom ratu. Kao mladić radi kao trgovac u papirnici, a istovremeno pohađa večernju školu te izučava za knjigovesca. Sa svojim partnerom 1938. godine otvara knjižaru i papirnicu. Stjepan se oženio Martom Kovač te su u sretnom braku imali sedmero djece: tri sina i četiri kćeri.

U poslijeratnom periodu Periškić radi na organizaciji trgovine u gradu, a pored toga vrši i druge odgovorne dužnosti u javnom životu grada. Umro je 8. 09. 1985. godine u Somboru, a od njega se u ime KUD-a "Vladimir Nazor" oprostio tajnik Društva prof. Franjo Matarić, a sprovedne obrede vodio je o. Ladislav Marković, prijatelj i duhovni otac pokojnog Stjepana.

Poslije godišnje Skupštine Kulturno-prosvjetnog društva "Vladimir Nazor" u Somboru, održane početkom 1963. godine sazvana je konstituirajuća sjednica Upravnog odbora 12. 02. iste godine. Predsjedavajući na ovoj sjednici bio je Stipan Kalčan. Cilj sjednice bio je izbor novog rukovodstva Društva. Većina okupljenih mislila je ponovno za predsjednika birati dr. Matu Škrabala, ali se on sam usprotivio takvu prijedlogu zbog svog narušenog zdravlja. Poslije kraće diskusije dr. Mato Škrabalo predlaže da se za novog predsjednika bira Stjepan Periškić. Od samog osnutka Društva Stjepan Periškić je bio aktivni član i dugogodišnji pročelnik Pjevačkog zbora koji je bio izuzetno zamijećen i priznat zbog svog uspješnog djelovanja. Pored ove, Stjepan je vršio i druge odgovorne dužnosti u Društvu.

Od 1935. godine Stjepan Periškić je bio jedan od inicijatora da se osnuje novo Društvo koje će se izdvojiti iz "Bunjevačkog kola" koje je sve više bivalo udaljeno od interesa većine članova. Periškić se dokazao kao vrstan ekonomista u teškim vremenima kada su obnavljane dvije zgrade "Hrvatskog doma" u Somboru. Njegovo mišljenje i zauzimanje oko interesa Hrvata u Somboru bilo je dobro poznato svim članovima našeg

Društva. U jednom periodu Periškić je bio i tajnik Društva. Zbog svih tih njegovih zauzimanja i provjerna rada, ovaj prijedlog je jednodušno prihvaćen i poslije izbora pozdravljen pljeskom svih okupljenih na konstituirajućoj sjednici Upravnog odbora Društva.

Stjepan Periškić postaje četvrti predsjednik našeg Društva. Na istoj sjednici za potpredsjednike su izabrani Stipan Pašalić i Antun Matarić, mlađi; a tri tajnika su postala: Stipan Bakić, prof. Franjo Matarić i Žiga Fratrić.

Na samom početku vršenja predsjedničke dužnosti Stjepan Periškić je imao tešku dužnost - organizirati sproved naglo preminulog svog prethodnika dr. Mate Škrabala. Na njegovu ukupu Periškić je održao dirljivi govor u kojem je detaljno iznio mnoge pojedinosti iz Matinog života.

Na godišnjoj Skupštini Društva koja je održana 21. 02. 1964. godine, naše Društvo dobilo je današnje ime Kulturno-umetničko društvo "Vladimir Nazor" u Somboru. U petogodišnjem predsjedničkom mandatu Stjepana Periškića bilo je vrlo burnih događanja i previranja unutar Društva. On se trudio u svemu tome uvijek naći najbolju mjeru i način kako bi se sve poteškoće riješile na najbolji način.

U svom djelovanju Periškić nikada nije tajio svoju pripadnost hrvatskom narodu. U par navrata za vrijeme rata, a i kasnije, imao je zbog toga velikih neugodnosti. Među prijateljima i poznanicima bio je nazivan "Hrvatina". Svoje vjersko opredjeljenje javno je očitovao kad god je to trebalo. Posebno je volio ići kod Karmelićana u crkvu, a blizak prijatelj mu je bio o. Ladislav Marković. To što je volio svoju vjeru i vlastiti narod nije mu bila zapreka da jednako voli i poštuje one koji pripadaju drugim narodima ili drugoj vjeri. U tome je Stjepan bio posebno velik.

Za vrijeme djelovanja Stjepana Periškića kao predsjednika, Društvo je imalo veliki broj članova i većina sekcija je radila vrlo uspješno. Na redovnoj sjednici Upravnog odbora održanoj 9. 11. 1965. godine na prijedlog Marka Drvara prihvaćeno je da se naprave portreti svih predsjednika Društva. KUD "Vladimir Nazor" slavio je 1966. godine 30. obljetnicu svoga djelovanja. Među desetoricom odlikovanih bio je i Stjepan Periškić. Poslije isteka petogodišnjeg mandata na funkciji predsjedništva KUD-a "Vladimir Nazor" 1968. godine Stjepan Periškić i dalje ostaje aktivan član našeg Društva, a umjesto njega predsjednikom postaje Antun Matarić, mlađi.

Franjo Krajniger